HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חולק לחמי. לומד תורתי: **שהפך משכבו של לילה נשל יום.** שהיה משמש מטתו ביום כדי שיהא שבע משמשים ולא יהרהר לחמד כל היום: **ונשעלמה ממנו [הלכה].** שהמשניע מצרו במשמים לעב ומרכבה תמוה: ס"ג [ס"ו] **מפהלך על גג המלך** ולא גרסינן **והייט: תלפח.** כוורת: **פחיק [כיה] גירא.** כלוורת כלומר שהכה ושברה. ל"ג פחתה שברה ונפתחה: **מקדקפא מטומאתה.** חומה שעה פסק טומאתה ולא נא עליה כשהיא נלה: **פקדם ניהלה.** על מעשה לילה פקדתני מס חוכל לעמוד בנסיון של דבר עבירה: **לרפקני כל המלח.** חשבת לגרפני ולא מלאתני נקי: **(ומופי כל יעבר פי) ליזו וממח נפל.** מי יתן והיה כפי רסן ט) ותפשר לעכב את דברי שלא חומר דבר זה [שלא] בחנני: **הר שבכם.** מלך שלבם: **לפור נדדמו.** לעל ידי לפור נטרד כלחמר חלמי ליה כלפור: **למריה.** הטעד ונלחו לחדויני בחוכחתו: **כי אתי נלנע נכון.** חותו נלנע היה נכון לי: **שחלקה פגה.** שקפץ את השעה ליזקק ע"י עבירה: **נאספו עלי נכיס.** בעלי מומין כמו פרעה נכה (מלכים ג כג). והיו מלעיגים עלי ואני כלא יודע. ל"ג ולא ידעתי לא הייתי יודע כשמלעיגים לומר פתחום בא עלי חותו עון שלא ידעתי (עד) שניתן פתחון פה לגייסני: הכי גרסינן **בשעה שעוסקין במיחום ניס דין חומריס הבא על אשה ליש מיפחו וכו': י"ח עוונות.** ל"ח נשיו שלא לעגון: **נאנחתי נאנחה.** חפילו בשעת חנחתי חשחה בכל לילה: **מטתי.** חשמיש המטה עגין שחי ומחוסף (מיכה ג) קרי ליה: **בדמעתי ערשי אמסה.** שבשעת דמעתי אני ממחיש את מטתי בחשמיש: **יאמרו מלך שכמותי.** חסיד שכמותי הרגו בנו ויהו מתרעמין על מדותיו של הקב"ה ונמלא שם שמיש מתחלל בפרהסיא: **מועד לעבוד ע"ז.** ותחלל את השם אני לנדי ולא יחללו [לחומו] כל העם: **אמר ליה.** חוזי סתרכי לדוד הקב"ה לא עביד דינא בלא דינא שמעמיד בנך להרגך למת מלי טעמא נסבת יפת תואר דלמו של מבלעזו מעבה את תלמי מלך גזור (שמואל ב ג) ותפסה דוד במלחמה דמין לומר בעבירה בשה לו דהא כתיב (מלכים ה טו) רק בדבר חוריה החתי: **סוחר דוכי.** דלכו לפנות את סחורתו מעט מעט להעמידה על דמיס מועטים: **שניאות מי יבין.** מי יכול להאמר משגגות: **אמר לו.** הקב"ה: **שביקת לך.** מחול לך: **נסתרות.** [מזיד] של נעשה: **ודיס.** מזיד של פרהסיא: ס"ג **אל ימצאו כי אלא ליפתעו כי רבנן.** והייט אל ימצאו לשון מצא שלא ידלשו בחטאתי מבמי הדורות ומ לימס: **שלא יבבא סורחני.** שמחוק לומה פרשה מן המקרא ויבתבה הדבר לעולמים: **כל הפרשה.** שבחוכה בבר שבשית לומו חטא: **על אחת במה ובמה.** שלא חעקור: **בחטאתי נאווב.** מכלל שהיה לריך טהרת חוב כמלורע: בחברון

אוכל לחמי הגדיל עלי עקב אמר רב יהודה אמר רב לעולם אל יביא אדם עצמו לידי נסיון שהרי דוד מלך ישראל הביא עצמו לידי נסיון ונכשל אמר לפניו רבש"ע מפני מה אומרים אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ואין אומרים אלהי דוד אמר אינהו מינסו לי ואת לא מינסית לי אמר לפניו רבש"ע בחנני ונסני שנאמר [1]בחנני ה' ונסני וגו' אמר מינסנא לך ועבידנא מילתא בהדך דלדידהו לא הודעתינהו ואילו אנא קא מודענא לך דמנסינא לך בדבר ערוה מיד [2]ויהי לעת הערב ויקם דוד מעל משכבו וגו' אמר רב יהודה שהפך משכבו של לילה למשכבו של יום ונתעלמה ממנו הלכה [3]אבר קטן יש באדם משביעו רעב ומרעיבו שבע ויתהלך על גג בית המלך וירא אשה רוחצת מעל הגג והאשה טובת מראה מאד בת שבע הוה קא חייפא רישא תותי חלתא אתא שטן אידמי ליה כציפרתא פתק ביה גירא פתקה לחלתא איגליה וחזייה מיד [3]וישלח דוד וידרוש לאשה ויאמר הלא זאת בת שבע בת אליעם אשת אוריה החתי וישלח דוד מלאכים ויקחה ותבא אליו וישכב עמה והיא מתקדשת ממטמאתה ותשב אל ביתה והיינו דכתיב

[4]בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל תמצא זמותי בל יעבר פי אמר איכו זממא נפל בפומיה דמאן דסני לי ולא אמר כי הא מילתא דרש רבא מאי דכתיב [5]למנצח לדוד בה' חסיתי איך תאמרו לנפשי נודי הרכם צפור אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מחול לי על אותו עון שלא יאמרו הר שבכם צפור נדדתו דרש רבא מאי דכתיב [6]לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי למען תצדק בדברך תזכה בשפטך אמר דוד לפני הקב"ה גליא וידיעא קמך דאי בעיא למכפייה ליצרי הוה כייפינא אלא אמינא דלא לימרו עבדא [3]זכי למריה דרש רבא מאי דכתיב [7]כי אני לצלע נכון ומכאובי נגדי תמיד ראויה היתה בת שבע בת אליעם לדוד משום ימי בראשית אלא שבאה [3]אליו במכאוב וכן תנא דבי רבי ישמעאל ראויה היתה לדוד בת שבע בת אליעם אלא שאכלה פגה [7]דרש רבא מאי דכתיב [8]ובצלעי שמחו ונאספו נאספו עלי נכים [ולא ידעתי] קרעו ולא דמו אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע גלוי וידוע לפניך שאם היו קורעין בשרי לא היה דמי שותת ולא עוד אלא בשעה שהם עוסקין [3]בארבע מיתות ב"ד פוסקין ממשנתן ואומרים לי דוד הבא על אשת איש מיתתו במה אמרתי להם הבא על אשת איש מיתתו בחנק ויש לו חלק לעוה"ב אבל המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא אמר רב יהודה אמר רב אפילו בשעת חליו של דוד קיים שמנה עשרה עונות שנאמר [9]יגעתי באנחתי אשחה בכל לילה מטתי בדמעתי ערשי אמסה ואמר רב יהודה אמר רב בקש דוד לעבוד ע"ז שנאמר [10]ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם לאלהים ואין ראש אלא ע"ז שנאמר [11]והוא צלמא רישיה די דהב טב והנה לקראתו חושי הארכי קרוע כתנתו ואדמה על ראשו אמר לו לדוד יאמרו מלך שכמותך יעבוד ע"ז אמר לו מלך שכמותי יהרגנו בנו מוטב יעבוד ע"ז ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא אמר מאי מעמא קנסיבת יפת תואר א"ל יפת תואר רחמנא שרייה א"ל לא דרשת סמוכין דסמיך ליה [12]כי יהיה לאיש בן סורר ומורה כל הנושא יפת תואר יש לו בן סורר ומורה דרש ר' דוסתאי דמן בירי למה דוד דומה לסוחר כותי אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע [13]שגיאות מי יבין [א"ל] שביקי לך ומנסתרות נקני שביקי לך גם מזדים חשוך עבדך שביקי לך אל ימשלו בי [א] אז איתם דלא לישתעו בי רבנן שביקי לך [ב] ונקיתי מפשע רב [1]שלא יכתב סרחוני אמר לו א"א ומה יו"ד שנטלתי משרי עומד וצווח כמה שנים עד שבא יהושע והוספתי לו שנאמר [14]ויקרא משה להושע בן נון יהושע כל הפרשה כולה עאכ"ו ונקיתי מפשע רב אמר לפניו רבש"ע מחול לי על אותו עון כולו אמר כבר עתיד שלמה בנך לומר בחכמתו [15]היחתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוינה כן הבא על אשת רעהו לא ינקה כל הנוגע בה א"ל כל הכי נטרד ההוא גברא א"ל קבל עליך יסורין קבל עליו [1]אמר רב יהודה אמר רב ששה חדשים נצטרע דוד ונסתלקה הימנו שכינה ופירשו ממנו סנהדרין נצטרע דכתיב [16]תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין נסתלקה הימנו שכינה דכתיב [17]השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני ופרשו ממנו סנהדרין דכתי' [18]ישובו לי יראיך וגו' ששה חדשים מנלן דכתי' [19]והימים אשר מלך דוד על ישראל ארבעים שנה בחברון

ס) [סוכה נב:], ע) כד"ע כפייה, ג) י"ג עליו, ד) ב"מ נט. ע"ש, ה) ב"ק בתלוות וגמעיס, ו) [עי' סיטע יומא פו:], ז) [יומא כג:], ח) [ל"ל ויתהלך], ט) ל"ל ומפסר,

הגהות הגר"א

[א] גמ' אז איתם ממתק (ועי' רש"י): **[ב]** שם ונקיתי מפשע רב. ממתק. ונ"ב אז איתם (וכל גירסת רבינו בגמ' כ"ה בע"י):

מוסף רש"י

אבר קטן יש באדם. גוויה גיל, משביעו. בתמיס, רעב. גופו חסר כח ורעב לעת זקנה, מרעיבו שבע. בכח שלם (סוכה נב:). **ובצלעי.** בשביל חשחי זו, שמתחלה מטתי בה, כמו (בראשית ב) ויבן את הצלע, קרעו ולא דמו. פס קרעוני לג מצלו לס (ב"מ נט.).